

DE-115**December-2018****B.Ed., Sem.-I****B-109 : Economics****Time : 2:30 Hours]****[Max. Marks : 70**

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
 (2) વિકલ્પો આંતરિક છે.
 (3) જમણી બાજુએ દર્શાવેલ આંકડા પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

1. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (i) ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષણનું મહત્ત્વ સમજાવો.
 (ii) અર્થશાસ્ત્રની કેટલીક મુખ્ય વ્યાખ્યાઓ જણાવી તેમાની કોઈ એકની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

અથવા

- (i) અર્થશાસ્ત્રનું કાર્યક્ષેત્ર ચર્ચો.
 (ii) મૂલ્ય એટલે શું ? અર્થશાસ્ત્રના મૂલ્યના પ્રકારો સમજાવો.

(b) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 4

- (i) શુદ્ધ અને વ્યાવહારિક વિજ્ઞાન એટલે શું ?
 (ii) પ્રો. માર્શલે આપેલ અર્થશાસ્ત્રના હેતુઓ દર્શાવો.
 (iii) અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણના સામાન્ય હેતુઓ જણાવો.
 (iv) “વિદ્યાર્થીઓ અર્થશાસ્ત્ર વિષયમાં કૌશલ્ય કેળવે” આ સામાન્ય હેતુના બે વિશિષ્ટ હેતુઓ દર્શાવો.
 (v) નૈતિક મૂલ્ય એટલે શું ?
 (vi) સામાન્ય અને વિશિષ્ટ હેતુ વચ્ચે મુખ્ય તફાવત કયો છે ?

2. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (i) માર્કેટીરિયોગના સોપાનો અને ફાયદાઓ જણાવો.
 (ii) નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અર્થશાસ્ત્ર વિષયમાં ધોરણ-12નો કોઈ એક એકમ પસંદ કરી પાઠ આયોજન નોંધ તૈયાર કરો :
 (1) વિષયવસ્તુ
 (2) શિક્ષકની પ્રવૃત્તિ
 (3) કા.પા. નોંધ

અથવા

- (i) પાઠ આયોજન એટલે શું ? અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષક માટે તેનું શું મહત્ત્વ છે ?
 (ii) સીમ્યુલેશનનું મહત્ત્વ અને ફાયદાઓ ચર્ચો.

- (b) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 3
- માઈક્રોટીર્યાંગ એટલે શું ?
 - માઈક્રોટીર્યાંગમા ઉદાહરણ કૌશલ્ય શું છે ?
 - અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં કયા-કયા ચાર કૌશલ્યો વિકસાવી શકાય ?
 - પાઠ આયોજનમાં 'પ્રસ્તાવના'ની વિશિષ્ટતા શું છે ?
 - વિષયાભિમુખ કૌશલ્યના ઘટકો જણાવો.
3. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- અર્થતંત્રમાં આવતા ચક્રાકાર આર્થિક પરિવર્તનોના પ્રકારોની વિસ્તૃત માહિતી આપો.
 - બજારમાં ક્ષિંપત-નિર્ધારણની પ્રક્રિયા આકૃતિ સહિત સમજાવો.
- અથવા**
- માંગનો નિયમ અનુસૂચિ અને આકૃતિની મદદથી સમજાવો.
 - સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચ વચ્ચેના સંબંધો આકૃતિ દ્વારા સમજાવો.
- (b) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 4
- અર્થશાસ્ત્રમાં નાશવંત વસ્તુઓ કોને ગણવામાં આવે છે ?
 - વ્યાપાર ચક્રના કેટલા તબક્કા છે ? કયા કયા ?
 - માંગનું વિસ્તરણ-સંકોચન ક્યારે શક્ય બને ?
 - માંગની આવક સાપેક્ષતા એટલે શું ?
 - પુરવઠા રેખાનો ઢાળ કેવો હોય છે ?
 - વૈકલ્પિક ખર્ચ એટલે શું ?
4. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- આર્થિક વિકાસના નિર્દેશક તરીકે રાષ્ટ્રીય આવકની ચર્ચા કરો.
 - કુળાવાનો અર્થ આપી તેના કારણો ચર્ચો.
- અથવા**
- ઊંચા જન્મદર માટેના કારણોની ચર્ચા કરો.
 - કૃષિક્ષેત્રનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (b) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 3
- માનવ વિકાસ આંકનું મહત્તમ મૂલ્ય જણાવો.
 - બાળમૃત્યુદર એટલે શું ?
 - માર્શલે આપેલ નાણાંની વ્યાખ્યા આપો.
 - 2011માં ભારતમાં ગ્રામીણ અને શહેરી વસ્તીની ટકાવારી જણાવો.
 - રોકડીયા પાકના ચાર ઉદાહરણ આપો.

Seat No. : _____

DE-115

December-2018

B.Ed., Sem.-I

B-109 : Economics

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) **All** questions are compulsory.
(2) Option are internal.
(3) Fig. of the right side indicate full marks of questions.

1. (a) Write the following : **14**

- (i) Explain the importance of teaching economics at the level of higher secondary.
- (ii) Mention some importance definition of economics. Explain any one definition in detail.

OR

- (i) Discuss the scope of Economics.
- (ii) What is value ? Explain the types of value in economics.

(b) Write any **four** out of **six** : **4**

- (i) What is pure and applied science ?
- (ii) Indicate aims of Economics given by Prof. Marshall.
- (iii) Indicate general objective of teaching of Economics.
- (iv) State two specific objectives of the general objectives of “the pupils may develop skill in the subject of Economics”.
- (v) What is moral value ?
- (vi) Which are the main differences between general objectives and specific objectives.

2. (a) Write the following : **14**

- (i) Write steps of micro teaching and its advantages.
- (ii) Prepare lesson plan from any unit of standard 12th for the following points :
 - (1) Content
 - (2) Teacher activity
 - (3) B.B. Work

OR

- (i) What is the meaning of the lesson plan ? State the importance to the Economic's teacher.
- (ii) Discuss the importance and advantages of simulation.

- (b) Write any **three** out of **five** : **3**
- (i) What is micro teaching ?
 - (ii) What is illustration skill in micro teaching ?
 - (iii) Which four skills can be developed in students through the teaching of Economics ?
 - (iv) What is the significance of the step of 'Introduction' in a lesson plan ?
 - (v) Indicate the components of set-induction skill.
3. (a) Write the following : **14**
- (i) Give a detail explanation of the dynamic economic changes and its types in economy.
 - (ii) Explain the price determination process of market along with a diagram.
- OR**
- (i) Explain law of demand with the help of schedule and diagram.
 - (ii) Explain with diagram the inter-relationship between average cost and marginal cost.
- (b) Write any **four** out of **six** : **4**
- (i) What is meant by perishable goods in economics ?
 - (ii) How many phases are there in a trade cycle ? Which are those ?
 - (iii) When there is possibility of expansion-contraction of demand ?
 - (iv) What is income elasticity of demand ?
 - (v) How is the slope of supply curve ?
 - (vi) What is opportunity cost ?
4. (a) Write the following : **14**
- (i) Discuss National Income as an indicator of Economic development.
 - (ii) Define inflation and explain the causes of inflation.
- OR**
- (i) Discuss in detail the causes for high birth-rate.
 - (ii) Discuss importance of Agriculture sector.
- (b) Write any **three** out of **five** : **3**
- (i) State the maximum value in Human Development Index.
 - (ii) What is Infant Mortality Rate ?
 - (iii) Write the definition of money given by Marshall.
 - (iv) State the percentage of rural and urban population in India in the year 2011.
 - (v) Give four examples of cash crops.